

Asia: VN/14704/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Tiivistelmä lausunnon keskeisestä sisällöstä

Suomen ympäristöopisto SYKLI kiittää mahdollisuudesta lausua. Ammatilliseen koulutukseen ja etenkin työikäisiin, jo tutkinnon suorittaneisiin opiskelijoihin kohdistuu huomattavia leikkauksia nopealla aikataululla. Perustutkintokoulutuksen ja jatkuvan oppimisen rinnastaminen ei vaikuta toimivalta ratkaisulta. Normien purku on monelta osin suotavaa ja säästöjä edellytetään, mutta kokonaiskuvan ylläpitäminen olisi tärkeää.

Ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia koskevat säädösehdotukset

HOKSin keventäminen vain oppivelvollisten osalta tuntuu riittämättömältä. Mikäli prosessia halutaan keventää, tulisi sen koskea kaikkia opiskelijoita. Jatkuvan oppimisen osalta pyritään yhä pienempiin opiskelukokonaisuuksiin, jolloin täysimittainen HOKS on kohtuuttoman laaja suoritettuihin opintoihin nähden.

Kokonaisuudessaan byrokratian vähentäminen pitäisi tehdä tavalla, joka ei vaikuta negatiivisesti koulutuksen laatuun - tätä ei välttämättä ole huomioitu osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmista luopumista harkittaessa.

Lukiolakia koskevat säädösehdotukset

-

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia koskevat säädösehdotukset

100 miljoonan leikkaus jo tutkinnon suorittaneisiin aikuisiin kohdistuu epätasaisesti juuri niihin koulutuksen järjestäjiin, joiden perustehtävä on työelämässä olevien ammattilaisten osaamisen päivittäminen ja nopeasti muuttuviin tarpeisiin vastaaminen. Entiset erikoisoppilaitokset, joilla ei ole perustutkinnon järjestämislupaa, ovat tilanteessa, jossa koulutusta ei ole edes mahdollista kohdistaa nuoriin, sillä ammatti- ja etenkin erikoisammattitutkintoihin hakeudutaan yleensä useamman vuoden työuran jälkeen - suurimmalla osalla on aiempi tutkinto ammatti- tai jopa korkeakoulusta. Erikoisammattitutkintojen tehtävä ei kuitenkaan ole peruskoulutus vaan nimenomaan

erikoistuminen, täsmäkoulutus, osaamisen päivittäminen vastaamaan työelämän ja etenevän uran tarpeita. Tätä ei voi verrata pienempiin osaamiskokonaisuuksiin, jotka antavat ohuen käsityksen käsittelemästään aiheesta - erikoisammattitutkintojen tutkinnon perusteet on laadittu työelämässä vaadittavaa osaamista silmällä pitäen. On myös huomioitava, että erikoisammattitutkintoja suoritetaan pääsääntöisesti työn ohessa, omalla työpaikalla oppien ja näyttö sinne suorittaen - opiskelija ei ole poissa työelämästä eikä siten "taakka" valtiontaloudelle. Suhteellisen edullisesti ammattilainen päivittää ehkä jopa yli 10 vuoden takaisen tutkinnon tuomaa osaamistaan nykypäivään ja tulevaisuuden tarpeisiin, välittää osaamisen organisaatiolleen ja tekee palkkatöitä normaalisti. Mikä muu järjestelmä toimii näin työelämälähtöisesti? Jatkuvan oppimisen tarpeet tulisikin huomioida tulevissa leikkauksissa tarkemmin niputtamatta kaikkia tutkintoja samalle viivalle. Tietyt alat, joita pääsääntöisesti muutamat erikoistuneet koulutuksen järjestäjät tarjoavat valtakunnallisesti, eivät menestyisi monialaisten koulutuksen järjestäjien kannattavuuslaskelmissa.

Leikkausten kohdistamisen lisäksi tulisi kohtuullistaa myös leikkausaikataulua. Joulukuun suoritepäätökset tulevat kovin myöhään, mikäli toimintavuodelle 2025 on odotettavissa huomattavia muutoksia rahoitukseen. Tämä ei mahdollista kestäväää ja pitkäjänteistä toiminnan suunnittelua.

Muut kommentit

Olisi toivottavaa, että tarvittavista säästöistä päätettäisiin kokonaiskuva huomioiden. Samoin on toivottavaa, että koulutuksen järjestäjien ja tutkintotasojen erityispiirteet huomioitaisiin, jotta jatkossakin Suomessa koulutettaisiin tarpeellisten alojen osaajia. Kehittyvä valtiontalous tarvitsee osaajia, uusinta tietoa ja käytännön asiantuntemusta. Suomessa on kansainvälisesti arvioiden varsin hyvin toimiva koulutusjärjestelmä, sitä ei soisi muutettavan hätiköiden. Ammatillisella koulutuksella on tärkeä paikkansa korkeakoulutuksen rinnalla.

O'Neill Mia
Suomen ympäristöopisto Sykli